

AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE INTEGRITATE

REGIMUL JURIDIC AL CONFLICTELOR DE INTERESE

Chișinău 2019

CADRUL NORMATIV

- Constituția Republicii Moldova;
- Legea nr. 132 din 17.06.2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate;
- Legea nr. 133 din 17.06.2016 privind declararea averii și a intereselor personale;
- Legea nr. 199 din 16.07.2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică;
- Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr. 158 din 04.07.2008;
- Legile speciale (deputați, aleși locali, judecători, procurori, polițiști, angajați ai CNA, SV, SIS, etc.);
- Ghidul Organizației pentru cooperare și dezvoltare economică (OECD) pentru rezolvarea conflictului de interese în administrația publică (iunie 2003);
- Recomandarea No. R (2000) 10 a Comitetului de Miniștri privind codurile de conduita pentru funcționarii publici;
- Codurile de etică și/sau deontologie profesionistă.

ATRIBUȚIILE AUTORITĂȚII NAȚIONALE DE INTEGRITATE

- a) constată încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților și al restricțiilor;
- b) solicită conducerii organizației publice sau a autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării tragerea la răspundere disciplinară a persoanei care a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților sau al restricțiilor ori, după caz, dispunerea încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale acestuia;
- c) solicită conducerii organizației publice sau a autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării suspendarea din funcție a subiectului declarării pe perioada examinării în instanța a actului de constatare, în cazul în care dispozitivul actului de constatare prevede încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu pentru încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților sau al restricțiilor;
- d) soluționează conflictele de interese date în competența sa;
- e) supraveghează modul de soluționare a conflictelor de interese de către conducătorii organizațiilor publice;
- f) adresează instanței de judecată cereri privind constatarea nulității absolute a actului administrativ emis/adoptat sau a actului juridic încheiat direct ori prin intermediul unei persoane terțe, sau a deciziei luate cu încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, stabilită printr-un act de constatare definitiv;
- g) adresează o cerere instanței de judecată de îndată ce a fost constatat conflictul de interese în vederea aplicării, ca măsură de asigurare, a suspendării, pe durata procesului, a actului administrativ emis/adoptat sau a actului juridic încheiat direct ori prin intermediul unei persoane terțe, sau a deciziei luate;
- h) constată și examinează cauzele contravenționale privind încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților și al restricțiilor, date în competența sa, și, după caz, aplică sancțiuni conform Codului contravențional al Republicii Moldova;
- i) ține Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau o funcție de demnitate publică.

NOȚIUNI

conflict de interes - situația în care subiectul declarării are un interes personal ce influențează sau ar putea influența exercitarea imparțială și obiectivă a obligațiilor și responsabilităților ce îi revin potrivit legii;

interes personal - orice interes material sau nematerial al subiectului declarării ce rezultă din activitățile sale în calitate de persoană privată, din relațiile sale cu persoane apropiate sau cu persoane juridice și alți agenți economici, indiferent de tipul de proprietate, din relațiile sau afiliațiile sale cu organizații necomerciale, inclusiv cu partidele politice și cu organizațiile internaționale;

persoană apropiată - soțul/soția, copilul, concubinul/concubina subiectului declarării, persoana aflată la întreținerea subiectului declarării, de asemenea persoana înrudită prin sânge sau prin adopție cu subiectului declarării (părinte, frate/soră, bunic/bunică, nepot/nepoată, unchi/mătușă) și persoana înrudită prin afinitate cu subiectul declarării (cumnat/cumnată, socru/soacră, ginere/noră);

membru de familie - soțul/soția, copilul minor, inclusiv cel adoptiv sau persoana aflată la întreținere a subiectului declarării;

concubin/concubină - partenerul/partenera împreună cu care subiectul declarării a conviețuit și a deținut, a folosit sau a dispus în comun de unul sau mai multe bunuri în anul fiscal precedent, fără încheierea căsătoriei. Se prezumă că au calitatea de concubin/concubină persoanele care, pe parcursul anului fiscal precedent, au locuit împreună cel puțin 183 de zile;

SUBIECȚII DECLARĂRII AVERII ȘI A INTERESELEOR PERSONALE

- a) persoanele care dețin funcțiile de demnitate publică prevăzute în anexa la Legea nr. 199 din 16 iulie 2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică;
- b) membrii Consiliului de observatori al instituției publice naționale a audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova” , Compania Teleradio-Găgăuzia; consilierii consiliilor sătești (comunale), orășenești (municipale), raionale; deputații Adunării Populare a unității teritoriale autonome Găgăuzia;
- c) membrii Consiliului Superior al Magistraturii și ai Consiliului Superior al Procurorilor din rîndul profesorilor, precum și membrii organelor care funcționează în subordinea Consiliului Superior al Magistraturii și a Consiliului Superior al Procurorilor;
- d) membrii nepermanenți ai Comisiei Electorale Centrale;
- e) conducătorii organizațiilor publice și adjuncții acestora;
- e1) membrii Consiliului de supraveghere, ai Comitetului executiv și angajații Băncii Naționale a Moldovei, membrii și angajații Comisiei Naționale a Pieței Financiare, cu excepția angajaților care desfășoară activități auxiliare - de secretariat, de protocol, administrative, tehnice;
- f) personalul din cabinetele persoanelor cu funcții de demnitate publică;
- g) funcționarii publici, inclusiv cei cu statut special;
- h) membrii Consiliului de Integritate;
- i) membrii colegiilor/comisiilor de admitere în profesie, de evaluare, disciplinare și/sau de etică a profesiilor conexe justiției.

CLASIFICAREA CONFLICTELOR DE INTERESE

Potențial

...reprezintă situația în care **interesele personale** ale subiectului declarării ar putea conduce la apariția unui conflict de interese real.
(alin.(2) art.12 al Legii 133/2016).

Real

...situația în care subiectul declarării este chemat să rezolve o cerere/un demers, să emită un act administrativ, să încheie direct sau prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, să ia o decizie sau să participe la adoptarea unei decizii în care are **interese personale** sau care vizează persoane ce îi sunt apropiate, persoanele fizice și juridice cu care are relații cu caracter patrimonial și care influențează sau pot influența exercitarea imparțială și obiectivă a mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică.
(alin.(3) art.12 al Legii 133/2016).

Consumat

...reprezintă fapta subiectului declarării de rezolvare a unei cereri/unui demers, de emitere a unui act administrativ, de încheiere directă sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic, de luare sau de participare la luarea unei decizii în exercitarea mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică cu încălcarea prevederilor alin.(4).
Legii 133/2016

PRINCIPII GENERALE DE EVITARE A CONFLICTELOR DE INTERESE

SERVIREA interesului public cu imparțialitate și obiectivitate;

ASIGURAREA transparenței și a controlului public al activității;

RESPONSABILITATEA individuală și exemplul personal.

IDENTIFICAREA CONFLICTELOR DE INTERESE

PENTRU IDENTIFICAREA COINFLICTELOR DE INTERESE INFORMAȚIA POATE FI OBȚINUTĂ ȘI SELECTATĂ DIN:

declarațiile de avere și interese personale (capitolul VIII);

publicațiile mass-media;

investigații jurnalistice;

rețelele de socializare;

sesizările persoanelor fizice și/sau juridice;

sesizările organizațiilor nonguvernamentale;

alte surse de informații, în baza cărora inspectorul de integritate se poate autosesiza.

DECLARAREA CONFLICTELOR DE INTERESE

POTENȚIAL

Conflictele de interese potențiale se declară prin informația introdusă la capitolul VIII „INTERESE PERSONALE” al Declarației de avere și interese personale. În această rubrică declarantul include următoarele:

A. Calitatea de asociat, de acționar sau de membru al unui agent economic, de membru al organelor de conducere, de administrare, de revizie sau de control în cadrul unor organizații necomerciale sau societăți comerciale ori de membru în cadrul unor organizații necomerciale sau internaționale;

B. Contracte, inclusiv cele de asistență juridică, de consultanță și civile, încheiate sau aflate în derulare, finanțate de la bugetul de stat, din bugetul local și/sau din fonduri externe ori încheiate cu societăți comerciale cu capital de stat;

DECLARAREA CONFLICTELOR DE INTERESE

OBLIGAȚIILE SUBIECTULUI DECLARĂRII ÎN CAZUL APARIȚIEI UNUI CONFLICT DE INTERESE REAL

- I. să informeze șeful ierarhic sau organul ierarhic superior imediat, dar nu mai târziu de 3 zile de la data constatării, despre conflictul de interese în care se află;
- II. să nu rezolve cererea/demersul, să nu emită actul administrativ, să nu încheie, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, actul juridic, să nu ia sau să nu participe la luarea deciziei în exercitarea mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică până la soluționarea conflictului de interese.

Informarea despre apariția unui conflict de interese real se va face până la soluționarea cererii/demersului, emiterea actului administrativ, încheierea, directă sau prin intermediul unei persoane terțe, a actului juridic, participarea la luarea deciziei sau luarea deciziei și va lua forma unei declarații scrise ce trebuie să conțină date despre natura conflictului de interese și despre modul în care acesta influențează sau poate influența îndeplinirea imparțială și obiectivă a mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică.

Declarația privind conflictul de interese real se înregistrează în Registrul declarațiilor privind conflicte de interese, ținut conform anexei nr.4 de către persoana desemnată de conducătorul organizației publice.

SOLUȚIONAREA CONFLICTELOR DE INTERESE

Soluționarea unui conflict de interese real se face prin examinarea situației de conflict și prin determinarea și aplicarea opțiunii pentru soluționarea conflictului.

SOLUȚIONAREA CONFLICTELOR DE INTERESE

SUBIECTUL DECLARĂRII

Subiectul declarării poate soluționa conflictul de interese real în care se află prin **abținerea** de la:

- ✓ rezolvarea cererii/demersului;
- ✓ emiterea/adoptarea actului administrativ;
 - ✓ încheierea actului juridic;
- ✓ participarea la luarea unei decizii sau luarea deciziei/votare, informând toate părțile vizate de decizia respectivă în privința măsurilor luate pentru a proteja corectitudinea procesului de luare a deciziilor.

SOLUȚIONAREA CONFLICTELOR DE INTERESE

CONDUCĂTORUL ORGANIZAȚIEI

în termen de 3 zile de la data la care a fost informat despre conflictul de interese real al subiectului declarării, are obligația să soluționeze conflictul de interese, aplicând una dintre următoarele opțiuni, în măsura în care legile speciale nu prevăd altfel:

- a) restricționarea accesului subiectului declarării, afectat de un conflict de interese, la anumite informații sau restricționarea participării lui la examinarea situațiilor care au legătură cu interesul său personal;
- b) transferul subiectului declarării într-o altă funcție, cu acordul scris al acestuia;
- c) redistribuirea sarcinilor și responsabilităților subiectului declarării atunci când se consideră că un anumit conflict de interese real va continua să existe.

La identificarea celei mai bune soluții pentru rezolvarea unei situații de conflict real se vor lua în considerare interesele organizației publice, interesul public, interesele legitime ale salariaților, nivelul și tipul funcției deținute de persoana în cauză, natura conflictului de interese, precum și alți factori.

În cazul în care conducătorul organizației publice nu poate soluționa un conflict de interese real, acesta se adresează Autorității Naționale de Integritate.

SOLUȚIONAREA CONFLICTELOR DE INTERESE

AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE INTEGRITATE

Autoritatea Națională de Integritate, în termen de 3 zile de la data la care a fost informat despre conflictul de interese real al subiectului declarării, are obligația să soluționeze conflictul de interese, aplicând una dintre următoarele opțiuni, în măsura în care legile speciale nu prevăd altfel:

- a) restricționarea accesului subiectului declarării, afectat de un conflict de interese, la anumite informații sau restricționarea participării lui la examinarea situațiilor care au legătură cu interesul său personal;
- b) transferul subiectului declarării într-o altă funcție, cu acordul scris al acestuia;
- c) redistribuirea sarcinilor și responsabilităților subiectului declarării atunci când se consideră că un anumit conflict de interese real va continua să existe.

La identificarea celei mai bune soluții pentru rezolvarea unei situații de conflict real se vor lua în considerare interesele organizației publice, interesul public, interesele legitime ale salariaților, nivelul și tipul funcției deținute de persoana în cauză, natura conflictului de interese, precum și alți factori.

SOLUȚIONAREA CONFLICTELOR DE INTERESE

AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE INTEGRITATE

(8) Conflictul de interese real al subiecților menționați la art.12 alin.(7) se soluționează de către Autoritatea Națională de Integritate în termen de 3 zile lucrătoare de la primirea informației privind existența unui conflict de interese real, prin oferirea uneia dintre următoarele soluții:

- a) recomandarea de a delega responsabilitatea de emitere/adoptare a actului administrativ, de încheiere a actului juridic, de participare la luarea deciziei sau de luare a deciziei către un terț;
- b) recomandarea de a accepta emiterea/adoptarea actului administrativ, încheierea actului juridic, participarea la luarea deciziei sau luarea deciziei.

(9) Subiectul declarării este obligat să se conformeze deciziei de soluționare a conflictului de interese real în care se află.

SOLUȚIONAREA CONFLICTELOR DE INTERESE

CONSILIUL DE INTEGRITATE

În termen de 3 zile de la data la care a fost informat despre conflictul de interese real al subiectului declarării, Consiliul de integritate are obligația să soluționeze conflictul de interese, aplicând una dintre următoarele opțiuni, în măsura în care legile speciale nu prevăd altfel:

- a) restricționarea accesului subiectului declarării, afectat de un conflict de interese, la anumite informații sau restricționarea participării lui la examinarea situațiilor care au legătură cu interesul său personal;
- b) transferul subiectului declarării într-o altă funcție, cu acordul scris al acestuia;
- c) redistribuirea sarcinilor și responsabilităților subiectului declarării atunci când se consideră că un anume conflict de interese real va continua să existe.

La identificarea celei mai bune soluții pentru rezolvarea unei situații de conflict real se vor lua în considerare interesele organizației publice, interesul public, interesele legitime ale salariaților, nivelul și tipul funcției deținute de persoana în cauză, natura conflictului de interese, precum și alți factori.

alin.(5) art.14 din Legea 133/2016

Examinează și soluționează conflictele de interese ale președintelui și vicepreședintelui Autorității și ale inspectorilor de integritate, precum și sesizările ce țin de încălcarea de către aceștia a regimului juridic al incompatibilităților

lit.i) alin(7) art.12 dsin Legea 132/2016

EFECTELE JURIDICE ALE ÎNCĂLCĂRII REGIMULUI JURIDIC AL CONFLICTELOR DE INTERESE

(1) În cazul în care se constată nedeclararea sau nesoluționarea unui conflict de interese, inspectorul de integritate încheie un proces-verbal cu privire la contravenție și îl trimite instanței judecătorești spre examinare conform procedurii stabilite de Codul contravențional al Republicii Moldova.

(2) Din momentul în care actul de constatare a încălcării regimului juridic al conflictului de interese rămîne definitiv, Autoritatea sesizează, în termen de cel mult 5 zile, conducerea organizației publice sau a autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării în vederea declanșării procedurii disciplinare sau, după caz, în vederea încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale persoanei care a emis/adoptat actul administrativ sau a încheiat, direct ori prin persoane terțe, actul juridic, sau a luat ori a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese.

(3) Prin derogare de la dispozițiile legilor speciale care reglementează răspunderea disciplinară, sancțiunea disciplinară este aplicată în termen de 6 luni de la data la care rămîne definitiv actul de constatare sau de la data la care expiră termenul de contestare, în cazul în care actul de constatare al inspectorului de integritate nu a fost contestat.

(4) Din moment ce actul de constatare a încălcării regimului juridic al conflictelor de interese rămîne definitiv, Autoritatea, în termen de 3 luni, adresează instanței de judecată o cerere de chemare în judecată privind declararea nulității absolute a actului administrativ emis/adoptat sau a actului juridic încheiat direct ori prin persoane terțe, sau a deciziei luate cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese, cu excepția cazurilor în care anularea actelor menționate ar aduce daune interesului public.

Art.39 din Legea 132/2016

EFACTELE JURIDICE ALE ÎNCĂLCĂRII REGIMULUI JURIDIC AL CONFLICTELOR DE INTERESE

- (5) Cererea de chemare în judecată se depune de către Autoritate din oficiu sau la cererea persoanei care consideră că i s-a lezat un drept, libertatea ori un interes legitim ca urmare a unui conflict de interese.
- (6) Cererea de chemare în judecată se depune în instanță și în cazul în care persoana care a emis/a adoptat un act administrativ sau a încheiat un act juridic direct ori prin intermediul unei persoane terțe, sau a luat o decizie cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese nu mai deține funcția respectivă.
- (7) Instanța de judecată poate dispune motivat, suplimentar față de constatarea nulității absolute a actului administrativ emis/adoptat, a actului juridic încheiat direct sau prin intermediul unei persoane terțe ori a deciziei luate cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese, și repunerea părților în situația anterioară.
- (8) Sînt exceptate de la prevederile alin. (4)-(7) actele normative și actele judiciare.

Art.39 din Legea 132/2016

SANȚIONAREA NEDECLARĂRII CONFLICTELOR REALE DE INTERESE

Fapta subiectului declarării în privința căruia s-a constatat că acesta a soluționat o cerere/un demers, a emis/adoptat un act administrativ, a încheiat, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, un act juridic, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese constituie **temei pentru încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale subiectului în cauză sau, după caz, constituie abatere disciplinară și se sancționează conform legislației.**

Subiectul declarării eliberat sau destituit din funcție potrivit prevederilor alin. (3)-(5) este decăzut din dreptul de a mai exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, cu excepția funcțiilor electorale, pe o perioadă de 3 ani de la data eliberării sau destituirii din funcția publică ori de demnitate publică respectivă sau din data încetării de drept a mandatului său. Dacă persoana a ocupat o funcție eligibilă, ea nu mai poate ocupa aceeași funcție pe o perioadă de 3 ani de la încetarea mandatului.

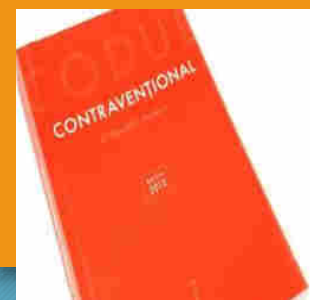
În cazul în care persoana nu mai ocupă o funcție publică sau de demnitate publică la data constatării averii nejustificate, a stării de incompatibilitate ori a conflictului de interese, interdicția de 3 ani se aplică potrivit legii, de la data la care a rămas definitiv actul de constatare sau, respectiv, a rămas definitivă și irevocabilă hotărârea judecătorească prin care se confirmă existența averii nejustificate, a stării de incompatibilitate ori a conflictului de interese.

Alin.(4), (6), (7), art.23 din Legea 133/2016

SANȚIONAREA NEDECLARĂRII ȘI/SAU NESOLUȚIONĂRII CONFLICTELOR DE INTERESE

CODUL CONTRAVENTIONAL

Art313/2. Nedecararea sau nesoluționarea conflictului de interese

(1) Nedecararea conflictului de interese de către persoana care activează în cadrul unei organizații publice, în sensul Legii nr.133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și intereselor personale,

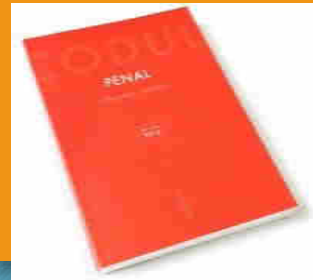
se sancționează cu amendă de la 45 la 60 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 120 la 180 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

(2) Nesoluționarea conflictului de interese în conformitate cu prevederile Legii privind declararea averii și intereselor personale

se sancționează cu amendă de la 60 la 90 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 180 la 240 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere cu privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

SANȚIONAREA NEDECLARĂRII ȘI/SAU NESOLUȚIONĂRII CONFLICTELOR DE INTERESE

CODUL PENAL

Art.326/1. Exercițarea atribuțiilor în sectorul public în situație de conflict de interese

(1) Fapta persoanei publice care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, a soluționat cereri, demersuri sau plângeri, a adoptat un act administrativ, a încheiat, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, un act juridic, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii în vederea obținerii, directe sau indirecte, a unui avantaj patrimonial a cărui valoare depășește 10000 de unități convenționale, pentru sine sau pentru o persoană apropiată în sensul Legii nr.133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, dacă conflictul de interese nu a fost declarat și soluționat în conformitate cu legislația privind declararea și controlul averii și a intereselor personale,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 10000 la 15000 de unități convenționale sau cu închisoare de pînă la 3 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de la 5 la 7 ani.

(2) Fapta prevăzută la alin.(1):

a) săvîrșită de către o persoană cu funcție de demnitate publică;

b) săvîrșită în legătură cu negocierea, gestionarea sau executarea mijloacelor financiare din fonduri publice sau din fonduri externe,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 15000 la 20000 de unități convenționale sau cu închisoare de la 2 la 5 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de la 5 la 10 ani.

(3) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică în cazul emiterii, aprobării sau adoptării unor acte normative.

VĂ MULȚUMESC PENTRU ATENȚIE !

